

Informační systém politického aparátu za bojové a mobilizační pohotovosti u vojsk a místních vojenských správ

Cílem tohoto článku je ukázat na nutnost propracovaného informačního systému politického aparátu na jednotlivých stupních při realizaci úkolů bojové a mobilizační pohotovosti u vojsk a místních vojenských správ.

Jde prakticky o takový informační systém, který umožňuje včas získávat přehled o politické situaci, morálně politickém stavu příslušníků i záloh a plnění stranickopolitických opatření v součástech, jednotkách, útvech, ve štábech a zařízeních (u vojsk). Stejně tak bude důležité znát situaci v jednotkách, zařízeních a štábech místních vojenských správ, ale i získávat přehled o politické situaci na teritoriu jednotlivých okresů (obvodů) a kraje. Bez těchto poznatků se neobejde nejen žádný stupeň politického aparátu, ale ani velitelé a náčelníci, které bude potřebné se získanými poznatky seznamovat pro další jejich rozhodovací činnost. Bude-li politická situace a morálně politický stav příslušníků i záloh příznivý, bude se to bezprostředně odrážet i v úspěšném plnění stanovených úkolů. Dojde-li však z různých důvodů k jeho narušení, rozhodně se tento stav promítne v plnění (neplnění) úkolů. To bude vyžadovat včasné přijetí společných velitelských a stranickopolitických opatření, která musí být adekvátní stupni narušení.

Proto hodnocení situace, dosaženého stavu a rozhodování o dalším postupu při realizaci úkolů bojové a mobilizační pohotovosti je klíčovou otázkou nejen řídicí čin-

nosti politických orgánů, ZVP útvarů a zařízení, ale i velitelů a náčelníků, kteří z těchto poznatků musí vycházet. Velkou chybou by rozhodně bylo, kdyby poznatky tohoto charakteru nebyly brány v úvahu a kdyby se z nich nevycházelo při stanovení jednotlivých opatření.

Tedy včasná a obsahově dostatečná informace (hlášení) na jednotlivých stupních u vojsk i místních vojenských správ, to je jeden ze základních předpokladů včasného přijímání dalších velitelských i stranickopolitických opatření ke zpětnému ovlivňování zejména morálně politického stavu a celkového plnění úkolů, které směřují k dosažení stanovené doby pohotovosti a celkové připravenosti.

Proto tuto oblast činnosti politického aparátu na jednotlivých stupních u vojsk i místních vojenských správ je nutné považovat za bezprostřední součást stranickopolitické práce při zabezpečování, ale i plnění úkolů bojové a mobilizační pohotovosti.

Kvalita jednotlivých informací (hlášení) je přímo závislá na stanoveném obsahu, ale i na úrovni poznávací, analytické i cíle řídicí činnosti, která dává možnost volit správná opatření. Je nutné vycházet z toho, co bude rozhodující k získání přehledu o situaci na daném stupni bojové pohotovosti, který umožňuje současně vyvozovat závěry pro další činnost, zejména při přechodu do vyšších stupňů bojové pohotovosti a v průběhu mobilizace zvláště.

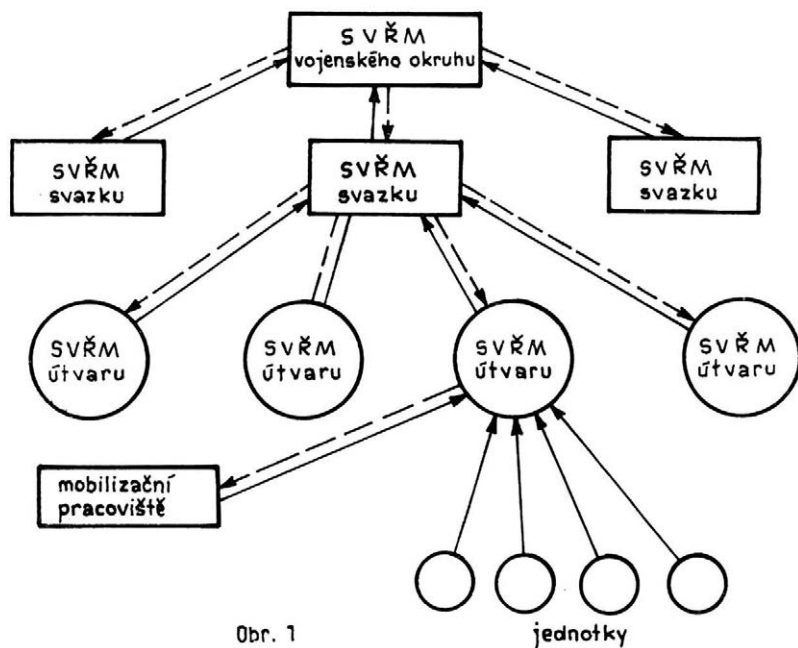
Všeobecné zásady informačního systému

Jestliže základem řídicí práce je kvalita a promyšlenost vydávaných pokynů a nařízení, potom rozhodující součástí je požadovaná úroveň v soustřeďování, třídění, hodnocení všech informací (hlášení), zpracovávání do celkových přehledů, ale i jejich využívání.

K účinnému a operativnímu řízení a usměrňování stranickopolitické práce na jednotlivých stupních bojové pohotovosti a v průběhu mobilizace zvlášť musí být u jednotlivých stupňů politického aparátu soustředěno dostačující množství věrohod-

ných údajů, informací i ostatních poznatků, shrnutých do požadovaných hlášení.

Jde v podstatě o hlášení v určených časových intervalech, v rozsahu i obsahu plnění úkolů na daném stupni bojové pohotovosti. To podmiňuje vytvoření obsahově jednotného informačního systému, rozpracovaného do jednotlivých informačních směrů, ve kterém probíhají hlášení od nižších stupňů k vyšším, od podřízeného k nadřízenému i cestou skupin velení a řízení mobilizace (SVŘM) — viz obr. 1 a 2.

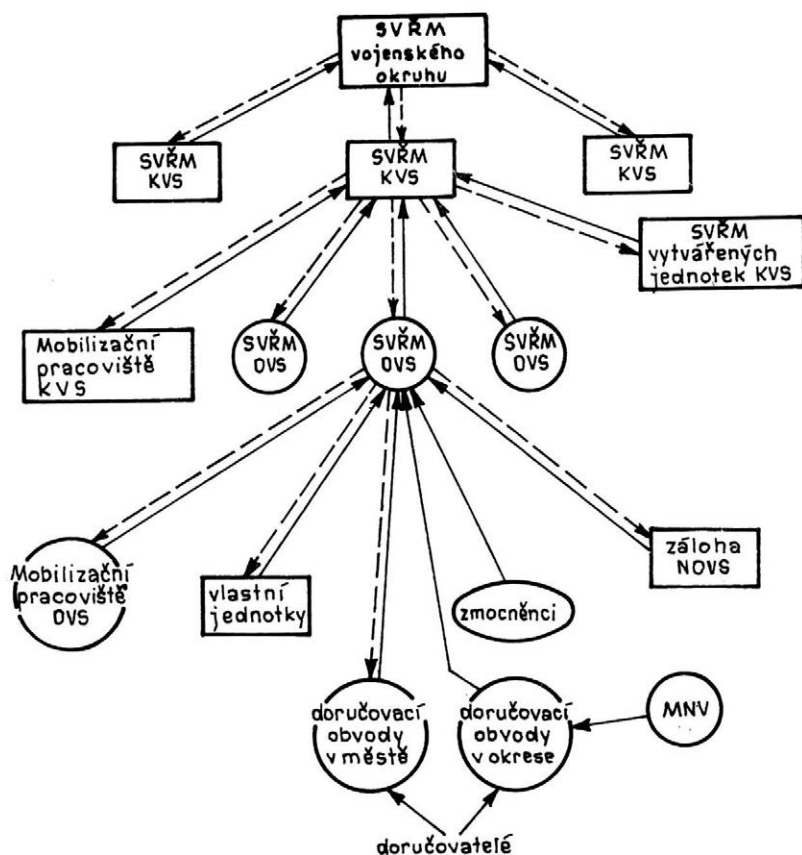
Obr. 1

Obsahově obdobný je i informační směr po linii týlových útvarů a zařízení (TÚZ). Kromě těchto tří základních informačních směrů je možné podle situace volit ještě čtvrtý informační směr po linii ostatních útvarů a zařízení, které není možné zařadit do některého z předcházejících informačních směrů.

Toto rozpracování informačního systému

do informačních směrů slouží především na stupni vojenského okruhu k soustřeďování hlášení podle podřízenosti a důležitosti.

Poznávání skutečného stavu začíná sběrem jednotlivých poznatků (nálad, názorů, postojů), jejich odrazem při plnění úkolů v kolektivech, na pracovištích, u jednotek apod. U místních vojenských správ kromě

—————> - předkládání jednotlivých hlášení
 <----- - zpětné ovlivňování a předávání pokynů

Obr. 2

toho i soustřeďování poznatků od doručovacího aparátu, pracovníků MNV a zmocněnců. Přitom je důležité využívání všech zdrojů, srovnávání všech poznatků a informací, získaných vlastní činností, kontrolní činností příslušníků politického aparátu a příslušníků štábu, ústních informací, hlášení podřízených ZVP, náčelníků mobilizačních pracovišť a politických pracovníků

v nich zařazených apod., které se soustřeďují, jak jsem již uvedl, na SVRM daného stupně.

Vlastní poznatky byly a vždy budou jedním z důležitých podkladů pro řídicí práci ZVP útvaru (náčelníka PO). Není možné je ničím nahradit. Avšak zejména v průběhu realizace úkolů na jednotlivých stupních

bojové pohotovosti nemohou být z objektivních důvodů jediným zdrojem k zabezpečení získávání potřebného přehledu o situaci.

Tyto zdroje všech možných poznatků a informací tvoří v podstatě ucelený systém, jehož základem je informační tok, který na jednotlivých stupních bojové pohotovosti v čase musí dávat potřebný přehled o požadovaných údajích, které charakterizují celkovou politickou situaci, morálně politický stav a rozsah plnění stranickopolitických opatření.

Ve SVŘM určitého stupně u vojsk zařazený politický pracovník (u OVS, ObVS určený pracovník) zpracovává získané poznatky podle stanoveného obsahu hlášení, předkládá je ke schválení ZVP (náčelníkovi PO). Na základě toho ZVP (NPO, určený pracovník u OVS) informuje velitele (náčelníka) o získaných poznatcích i návrhu opatření. Současně je nutné zabezpečit předání hlášení na SVŘM nadřazeného stupně. Důležité přitom je i to, aby mimo jednotně stanoveného obsahu byla zabezpečena i časová zpracovanost a jednotlivá hlášení byla předkládána na SVŘM vojenského okruhu-politický směr do stanovené doby. To znamená, že pro podřízené stupně je nutné stanovit časy jednotlivých hlášení tak, aby na těchto nižších stupních (SVŘM útvaru, svazku, KVS a TÚZ) byla i potřebná doba na soustředění poznatků, informací, jejich zpracování a předání. Přitom však nelze volit příliš velké časové rozpětí od hlášení ze stupně SVŘM útvaru na SVŘM svazku a dále na SVŘM vojenského okruhu. Tomu musí odpovídat stručný obsah hlášení, která však zabezpečí získávání potřebného přehledu o situaci a stavu plnění stranickopolitických opatření apod.

Dosavadní praktické poznatky dále potvrdily, že předkládání hlášení politického aparátu je účelné volit časově rozdílné od velitelských a odborných hlášení. To ovlivňuje především technické možnosti souběžného přenosu několika druhů hlášení ve stejné době, neboť spojovacích prostředků nebude v záložních (hlavních) prostorech (v prostorech činnosti MVS) dostatek tak, aby jednotlivé orgány (velitelské, politické, odborné a týlové) měly samostatné vlastní spojení.

Osvědčilo se proto stanovit doby pro předkládání hlášení politických orgánů před velitelskými a odbornými o jednu hodinu dříve. Tím se vylučuje jednak možnost vzájemného narušování při předávání hlášení a na druhé straně politický aparát, jednotlivé jeho stupně budou s předstihem informovány o situaci. Výhodou tohoto

opatření je, že se předstih promítne i na příslušném stupni. To znamená, že velitelé (náčelníci) budou před zpracováním velitelských hlášení seznamováni s hodnocením politické situace, morálně politickým stavem a dalšími údaji, které se dotýkají činnosti politického aparátu i velitelů (náčelníků) samotných s potřebnými návrhy.

Vzhledem k náplni jednotlivých hlášení, času jejich předkládání a stupni bojové pohotovosti rozlišujeme hlášení:

- jednorázová,
- periodická,
- mimořádná.

Cílem jednorázových hlášení je podat informaci o zahájení (ukončení) stanovených činností v době a v kvalitě splnění (např. hlášení o pohotovosti — připravenosti politického aparátu k plnění úkolů na příslušném stupni bojové pohotovosti, splnění stanovených stranickopolitických opatření apod.).

Periodická hlášení jsou předkládána k pevně stanoveným časům, se stavem k určitému času (např. do 6 hodin se stavem k 5. hodině, do 12 hodin se stavem k 11. hodině apod.) a slouží k informaci o dosažených výsledcích při plnění déletrvajících činností, jako např. o morálně politickém stavu příslušníků, záloh (u MVS i obyvatelstva), o stavu v doplnění politického aparátu a plnění stranickopolitických opatření, o celkové situaci u vojsk (u MVS, na teritoriu) apod.

Do skupiny periodických hlášení zahrnujeme i **denní hlášení**, které se předkládá za vyšších stupňů bojové pohotovosti. Účelem denního hlášení je shrnutí poznatků za delší časový úsek (za 24 hodin) při plnění úkolů. **Jde o hlášení velitelské, jehož součástí** je i zhodnocení morálně politického stavu kádrových příslušníků a záloh (u MVS i obyvatelstva).

Účelem mimořádných hlášení je okamžitě informovat nadřazený stupeň velení a politický orgán o vzniku nepředvídaných situací, o skutečnostech, které ohrožují splnění stanovených úkolů (ztráty osob a techniky, materiálu, havárie, zdržení v realizaci plánovaných úkolů, zdržení mobilizace, nesplnění stanovené doby pohotovosti, narušení morálně politického stavu apod.). Tento druh hlášení musí proto být bez prodlení předán postupně na nadřazený velitelský stupeň a politický orgán. Není pro něj stanoven obsah. Ten bude dán vzniklou situací, druhem narušení činnosti, morálně politického stavu apod.

Obsah a způsob předkládání hlášení

Obsah hlášení vychází z úkolů politického aparátu, které vyplývají z příslušného stupně bojové pohotovosti. K lepší orientaci se hlášení na jednotlivých stupních bojové pohotovosti číslují.

Za zvýšené bojové pohotovosti je stanoveno např.:

— **u vojsk** — hlášení k poř. č. 20 do 2 hodin,

— **u MVS** — hlášení k poř. č. 30 do 90 minut od jednotně stanoveného času.

Obsahem těchto hlášení je dosažení pohotovosti politického aparátu k plnění úkolů a přítomnosti ZVP (NPO):

— **u vojsk** — hlášení k poř. č. 21 do 6 hodin,

— **u MVS** — hlášení k poř. č. 31 do 5 hodin od jednotně stanoveného času.

Obsahem je stav plnění stranickopolitických opatření, celková situace a morálně politický stav, navázání součinnosti útvarů s OVS, PO svazků s PO KVS a PO KVS s KV KSC:

— **u vojsk** — hlášení k poř. č. 22 do 12 hodin,

— **u MVS** — hlášení k poř. č. 32 do 11 hodin od jednotně stanoveného času.

Obsahem je hlášení o splnění stranickopolitických opatření v plném rozsahu (co realizováno nebylo), morálně politický stav, počty povolovaných politických pracovníků v záloze do organizačních jader a další přijatá opatření.

Obdobným způsobem jsou číslována hlášení i na dalších vyšších stupních bojové pohotovosti, u kterých kromě čísla hlášení (pokračuje se v číslování např. u vojsk číslo 25 a dále, u MVS číslo 35 a dále) je stanoven jednotný obsah pro vojska a zvlášť pro MVS po celou dobu plnění úkolů s dobou předkládání jednotlivých hlášení, avšak se stavem k určité době (např. do 7 hodin se stavem k 5. hodině, do 13 hodin se stavem k 11. hodině, u MSV do 6 hodin se stavem k 4. hodině, do 12 hodin se stavem k 10. hodině atd.).

Obsahem je požadavek — hlášení o morálně politickém stavu příslušníků a záloh, celková situace u vojsk (na teritoriu) a počty povolovaných politických pracovníků v záloze do organizačních jader.

Za nejvyššího stupně obsah odpovídá uvedeným požadavkům a navíc se vyžaduje

je doplnění politického aparátu ke stanovené době v procentech.

Důležitou otázkou je i způsob předkládání jednotlivých hlášení vzhledem k tomu, jakým spojovacím prostředkem tato budou předávána. Bude-li využíván telefon, je nutné obsah hlášení zakódovat pomocí signální tabulky. V podmínkách VVO jsme zavedli signální tabulky, které jsou zpracovány pro potřeby politického aparátu. Jedna signální tabulka určená pro stupeň útvar — politické oddělení a další pro stupeň politické oddělení — politická správa. Tyto signální tabulky obsahují ucelené slovní výrazy, které umožňují zakódovat potřebný obsah stanovených hlášení.

Tam, kde jsou možnosti šifrového spojení, je tento způsob na prvním místě, následuje použití dálnopisu s použitím signální tabulky, na třetím místě telefonu se signální tabulkou. Tím je zabezpečeno i požadované utajení obsahu hlášení v průběhu realizace opatření na jednotlivých stupních bojové pohotovosti.

K usnadnění přebírání jednotlivých hlášení je potřebné, aby pro příslušníky politického aparátu zařazené ve SVŘM (u OVS určené pracovníky) byly připraveny potřebné dokumenty. Kromě metodiky, která obsahuje časy předkládání hlášení na jednotlivých stupních bojové pohotovosti, spojovací údaje pro spojení s podřízenými a nadřízeným politickým orgánem cestou SVŘM, i vhodné přehledy předpokládaného doplnění, deníky zpráv a signální tabulky. Rovněž je účelné politickému pracovníkovi zařazenému ve SVŘM určit plnění ještě některého jiného úkolu, a to vzhledem k časovému rozpětí mezi jednotlivými hlášeními, např. úkoly k odposlechu zpráv rozhlasu a zpracování informací o mezinárodní a vojenskopolitické situaci. Mohou to být i úkoly k zabezpečení obsahových a organizačních příprav ustavujících schůzí stranických organizací apod.

Z toho vyplývá, že soustavná znalost politické situace u vojsk, MVS a na teritoriu, morálně politického stavu kádrových příslušníků a záloh, rozsahu plnění stranickopolitických opatření, je rozhodujícím předpokladem k usměrňování činnosti politického aparátu v průběhu plnění úkolů bojové a mobilizační pohotovosti. To je však možné zabezpečit pouze propracovaným informačním systémem, který na jednotlivých stupních bojové pohotovosti musí dávat takový přehled o situaci, který umožní zpětně ovlivňovat realizaci připravených

stranickopolitických opatření a celkové plnění úkolů.

Důležité přitom je, aby stanovená hlášení nebyla obsáhlá, což by bylo na úkor rychlého předávání poznatků, včasného zhodnocení a stanovení opatření k řešení vzniklé situace.

I když informační systém politického aparátu je relativně samostatný, musí však být součástí celkového přehledu hlášení vzhledem k tomu, že na jeho plnění se budou podílet kromě pracovníků politické-

ho aparátu i ostatní příslušníci jednotek, štábů i MVS, zejména při předávání dílčích poznatků. Proto je potřebné, aby požadavky na přenášení informací a poznatků byly zapracovány i v dokumentaci nižších velitelů a mobilizačních pracovišť u vojsk i MVS.

Tato problematika si proto vyžaduje ze strany politického aparátu všestrannou pozornost při zpracování celého informačního systému na jednotlivých stupních bojové pohotovosti u vojsk i MVS.